

Ikarus 411T

Járműismeret

Ikarus 411T

Ikarus 411T

Rövid történeti összefoglaló

1994:

Ikarus 411T trolibusz

GTO-s aszinkron
hajtásrendszer

Háromfázisú 142,5 kW-os
vontatómotor

Végig alacsonypadlós

Ikarus 411T

Rövid történeti összefoglaló

1995-96:

Próbaüzem a BKV hálózatán

1997-98:

Próbaüzem Romániai városokban

1998-2001:

Szeged

2001 → Budapest

Állományba vétel: 2003. 01. 10.

Ikarus 411T járműszerkezet

Általános ismertetés

- Kéttengelyes, alacsonypadlós jármű
- 3 utastér-ajtós, a középső ajtónál kerekesszékes dokkoló hely
- Névleges feszültség: 600 V DC
- Aszinkron hajtásrendszer
- Kiepe GTO-s háromfázisú vezérlés (levegőhűtéses főinverter)
- Hajtómotor típusa: Alsthom 4 ELA 1662-B 1, kényszerzellőzésű
  - feszültsége: 420 V AC, 50 Hz
  - névleges teljesítménye: 142,5 kW

Ikarus 411T járműszerkezet

Méretetek, jellemzők

- Hossza: 11 070 mm
- Szélessége: 2 480 mm
- Belépőmagasság: 330 mm
- Fordulókör átmérő: 21 400 mm
- Össztömeg: 16 000 kg
- Saját tömeg: 9 900 kg
- Befogadóképesség: 25 ülő, 47 álló (5 fő/m²)
- Utastájékoztató rendszer: Fok-Gyem
- ABS/ASR blokkolás- és kipörgésgátló

Ikarus 411T járműszerkezet

Fékek

- Elöl: tárcsafék
- Hátul: dobfék

Ikarus 411T járműszerkezet

Hajtómotor, kormányzás

**Aszinkron hajtómotor,
rövidrezárt forgórészű,
szénkefe nélküli**

**ZF kormány főszervó-
szivattyúval összeépítve**

**Bosch segédszervó-
szivattyú (alacsony
sebességnél működik)**

Ikarus 411T járműszerkezet

Levegőrendszer, levegőelőkészítés

Szakaszos üzemű rotációs kompresszor

**Csapadékleválasztó
(automatikus, periodikus víztelenítés)**

Fűthető KNORR légszárító

**Légtartályok a fenékvázra
(alváz) felfüggesztve**

Üzemi légnyomás 10 bar

Ikarus 411T járműszerkezet

Levegőrendszer, fékrendszer

Kétkörös nyomólégfék

Membrános fékkamrák

Rugóerőtárolós rögzítőfék

Megállóhelyi fék

**Kiegészítő villamosfék,
hálózatba visszatápláló**

**ABS/ASR blokkolás- és
kipörgésgátló**

Ikarus 411T járműszerkezet

Levegőrendszer, felfüggesztés

Padlómagasság: 350 mm

Megállóknban a kocsiszekrény megdönthető (térdeplés funkció)

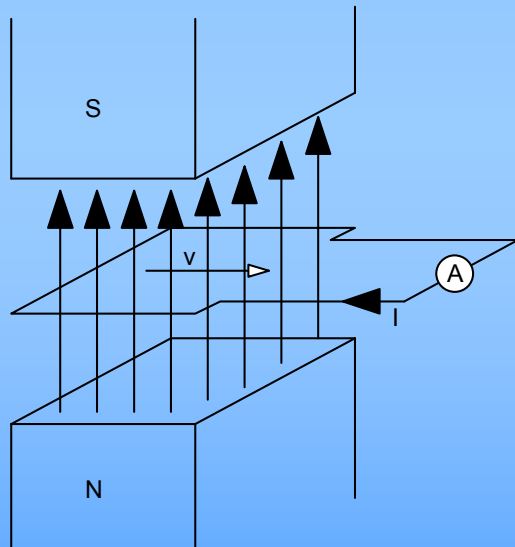
- zárt utasajtó mellett**
- rögzítőfék használatával**

Rossz útviszonyok esetén a kocsiszekrény max. 80 mm-rel kiemelhető

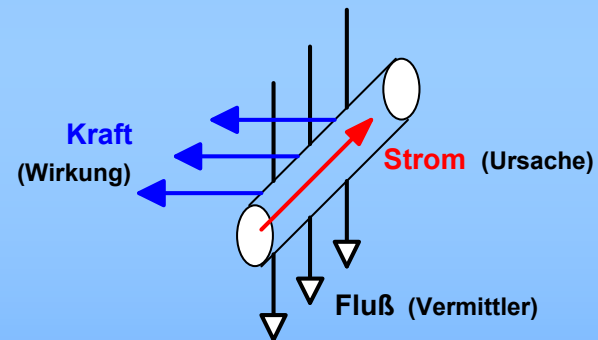
- a menetsebesség ebben az esetben 20 km/h-ra korlátozott**

Ikarus 411T hajtásrendszer

Forgómozgás előállítása

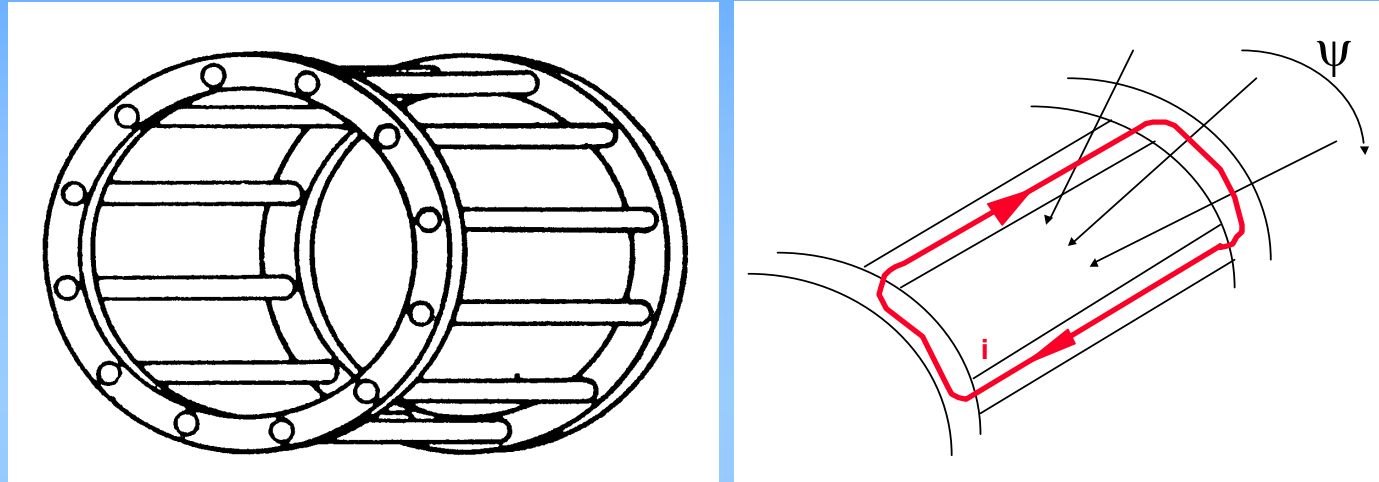
$$U = - \frac{d\phi}{dt}$$

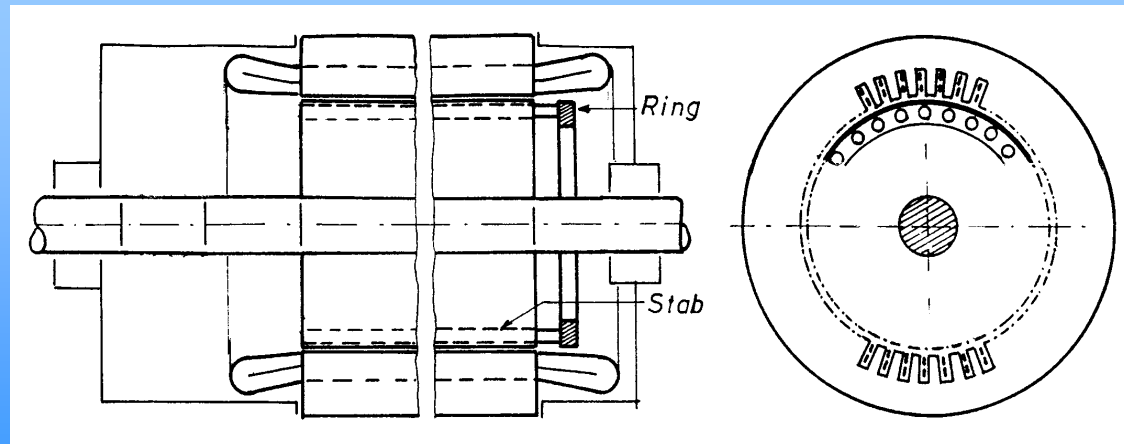
$$M \approx \phi \cdot l$$

Ikarus 411T hajtásrendszer

Forgórész

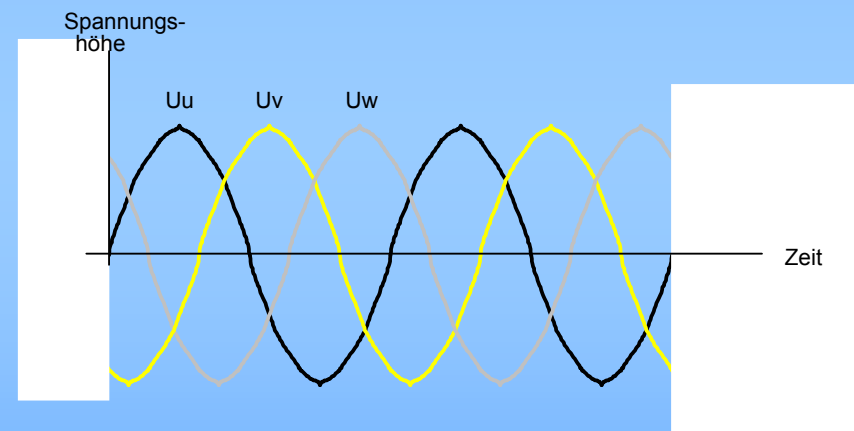
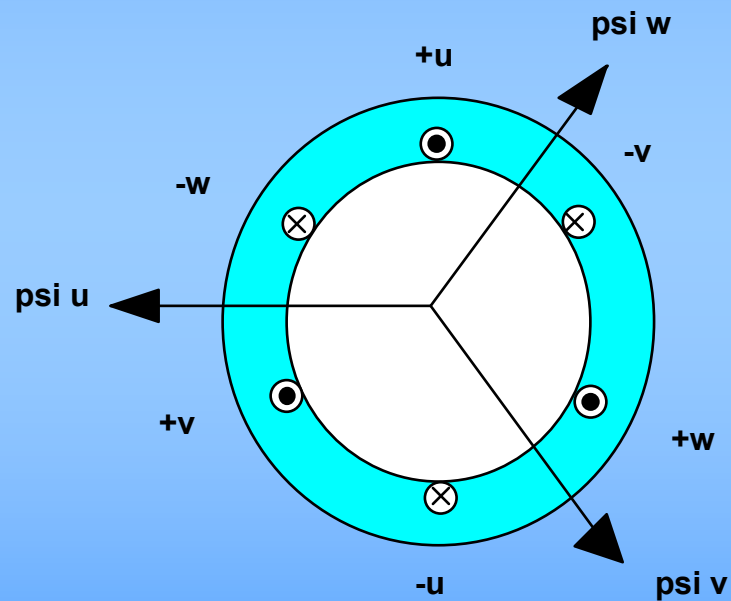

Motor összeépítve

Ikarus 411T hajtásrendszer

Háromfázisú áram

Ikarus 411T hajtásrendszer

- Háromfázisú forgómező (állórész)
- Rövidrezárt, kalickás forgórészű motor
- Kiepe-hajtásvezérlő szabályozza
- Mozgó járművön (= ha a motor forog) mindig van elektromos – mozgási energia-átalakítás valamelyik irányban!
- Hajtásvezérlést (S1) nem szabad (nem lehet) kikapcsolni!

Ikarus 411T hajtásrendszer

Aszinkron üzemmódok

- Vontatás

Forgómező előresiet,
húz

- Menet-parancs

- Menet-roll

- Fékezés

Forgómező késik,
fékez

- Fék-parancs

- Fék-roll

Ikarus 411T üzemmódok

Vontatás üzemmód

Menet-parancs

- Menetpedál-jeladó
- Hajtásvezérlő általi gyorsulás-szabályozás
(1,2 m/s²)

Menet-roll

- Menet-parancs után
- Enyhe vontatás
- Áramfelvétel van!

Ikarus 411T üzemmódok

Fékezés üzemmód

Fék-parancs

- Fékpedál „holtjátékában” villamosfék
- Hajtásvezérlő általi lassulás-szabályozás (1,2 m/s²)
- Áramvisszatáplálás lehetséges!
- Csak a fékezés kezdetekor vizsgálja a visszatáplálás lehetőségét
- Fékellenállásra fékezéshez – „nem vált gomb” használata

Ikarus 412.81 üzemmódok

Fékezés üzemmód

Fék-roll

- Feszültség-hiány, vagy fék-parancs után
- Jól érezhető fékhatás
- Áramvisszatáplálás lehetséges!
- Hajtást letilthatja a szigetelt (ekvipotenciális) kereszteződés!
- „Nem vált gomb” használata
- **TILOS** a hajtásvezérlés (S1) kikapcsolása mozgó járművön!!!

Ikarus 411T vezetőfülke

Ikarus 411T vezetőfülke

Kezelőszervek

- „Vált-nem vált” nyomógomb
- Rögztítőfék működtető karja
- Mikrofon

- Fülkevilágítás
- Utastájékoztató kezelőpanel (Fok-Gyem)
- Fékpedál
- Menetpedál

Ikarus 411T vezetőfülke

Bal oldali kapcsolók

- Ajtókorlátozás kikapcsoló
- Elakadásjelző
- Fülkevilágítás
- Utastér világítás 1.
- Utastér világítás 2.
- (?)
- Tükörfűtés
- Fülke tetőszellőző (le-fel)
- Utastéri tetőszellőzők (?)
- Utastájékoztató (Fok-Gyem)
- Rögzítőfék vészoldás
- Első ködfényszóró
- Hátsó helyzetjelző ködlámpa

Ikarus 411T vezetőfülke

A műszerfal bal oldala

- Főinverter szellőzés hiba
- Elektronika hiba
- Váltóállítási üzemmód lámpa
- Főkontaktor ellenőrző lámpa
- Főbiztosító ellenőrző lámpa
- Szigetelés leromlását jelző lámpa
- Szünetjelző üzemmód
  - átkapcsolható „inverz” jelzésre
- Hálózati feszültség lámpa

Ikarus 411T vezetőfülke

A műszerfal középső része

- Légnyomásmérő órák
- Távolsági fényszóró ellenőrző lámpa
- Sebességmérő és kilométerszámláló
- Irányjelző ellenőrző lámpa
- Üzemóra számláló

- Ellenőrző lámpasor
  - ? (zöld)
  - Légsűrítő túlmelegedés (piros)
  - Rögzítőfék (piros)
  - Akkumulátor töltés (piros)
  - Légszárító hiba (piros)

- Hőmérő (nem használt)
- Feszültségmérő

Ikarus 411T vezetőfülke

A műszerfal jobb oldala

- Telepőkapcsoló nyomógomb
- Megállóhelyi fék kikapcsoló és ellenőrző lámpa
- Parkolófény (csak helyzetjelző lámpák, méretjelző nélkül)
- ASR-lámpa (sárga)
- ABS-lámpa (piros)
- ABS kikapcsoló
- Rámpa ki
- Rámpa be
- Rámpa működés ellenőrző lámpa
- ?
- Normál szint
- Térdeplés
- Kiemelés

Ikarus 411T vezetőfülke

Jobb oldali kapcsolók

- Első ajtó nyitása
- „Ajtófelező”
- ?
- ?
- Fülke fűtés és szellőzés
- Főkapcsoló (S1)
- Utastérfűtés
- Irányváltó kapcsoló (S2)
- Ajtónyitás engedélyezés és leszállásjelző (zöld)
- Összes ajtó nyitó nyomógomb
- Indításjelző nyomógomb
- Ajtózáró nyomógomb és nyitott ajtó jelző (piros)

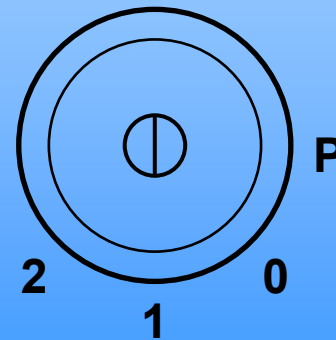
Ikarus 411T járműkezelés

Külső járművilágítás

Központi kulcsos kapcsoló

- „P”: kikapcsolva
- „0”: bekapcsolva
- „1”: helyzet- és méretjelző lámpák bekapcsolva
  - műszerfal-, viszonylatta-, és lépcsővilágítás
- „2”: tompított fényszóró / távfény bekapcsolva

Ikarus 411T járműkezelés

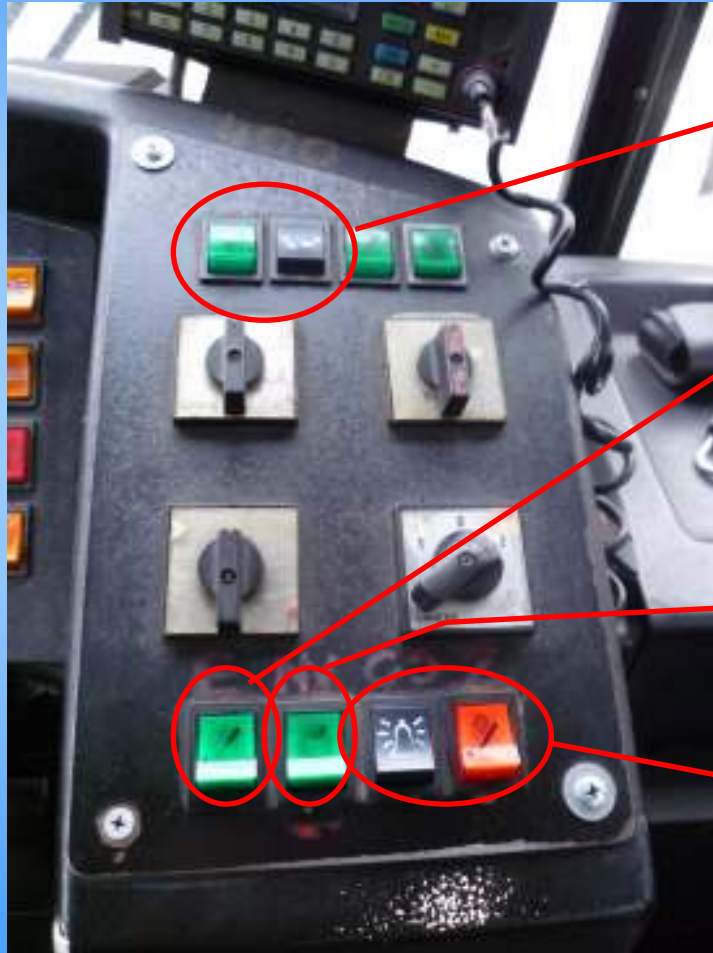
Világítások

- Fülkevilágítás
- Utastérvilágítás 1.
- Utastérvilágítás 2.

- Ködfényszóró
- Hátsó helyzetjelző ködlámpa
  - a KRESZ előírásai által engedélyezett körülmények között

Ikarus 411T járműkezelés

Utassajtók kezelése

- Első ajtó nyitása
- „Ajtófelező”
- Leszállásjelzés esetén a jelzett ajtók nyitása lehetséges
  - a jármű álló helyzetében
  - megállóhelyi fék, vagy rögzítőfék aktív
    - az ajtónyitás-engedélyezést (ha nem történt ajtónyitás) a menet-parancs törli
- Összes ajtó nyitása
- Indításjelzés után ajtók zárása
  - a jármű csak az összes ajtó bezáródása után indítható

Ikarus 411T járműkezelés

Rugóerőtárolós rögzítőfék

- Kizárólag az álló jármű rögzítésére szolgál!
- Minden esetben kezelni kell, ha járművezető a fülkét elhagyja!

Meghibásodása esetén a „rögzítőfék kényszeroldás” kapcsoló a fékkamrákba levegőt vezérel ki, így a jármű mozgatható

Ikarus 411T járműkezelés

Vált – nem vált üzemmódok

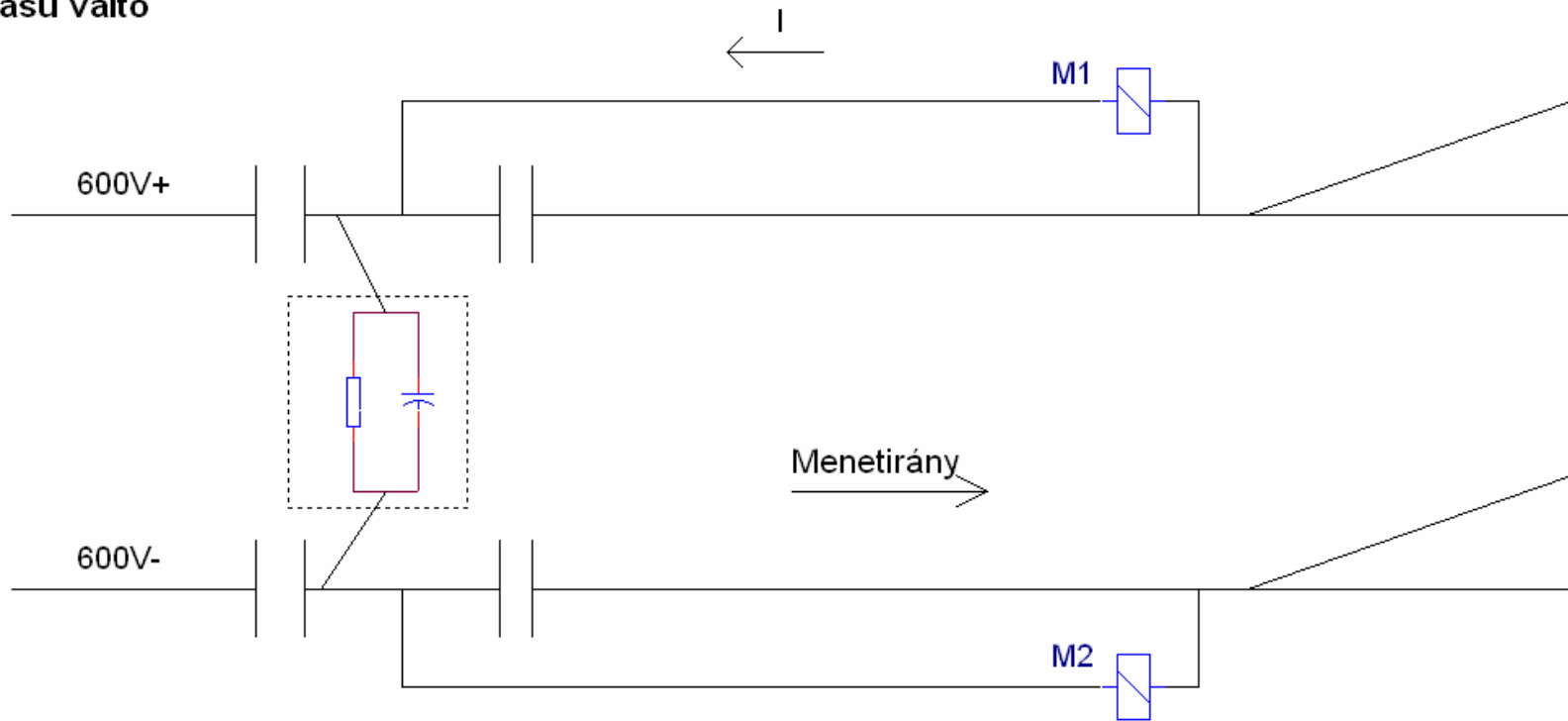

Áramvezérelt felsővezetéki váltók

Állításhoz 80A hálózati áram szükséges

Legfeljebb 15A hálózati áram nem állíthatja el a váltót

Távállítású váltó

Ikarus 411T járműkezelés

Vált – nem vált üzemmódok

Aszinkron hajtásrendszer esetében a hálózati áram nem egyezik meg a fő hajtómotor által felvett árammal!

„Váltót állít”-üzemmód

- Üzem mód bekapcsolása
- Menetpedál működtetése után szabályozott hálózati áram (80A)
- Fék-parancs, vagy „váltót nem állít”-üzemmód törli!

„Váltót nem állít”-üzemmód

- Üzem mód 8 másodpercig
- Fűtések és áramvisszatermeléses villamos fékezés kikapcsolásával
- Az üzemmód ideje alatt villamos fékezés lehetséges („fék-roll”; fékellenállásra dolgozik)
- Menet-parancs, vagy „váltót állít”-üzemmód törli!

Ikarus 411T járműkezelés

Hang- és fényjelzések

Váltóállítási
üzemmódot
jelző lámpa

Hangjelzések			Fényjelzések	
	Megnevezés	Hang	Fény	
1	Szünetjelző	BKV TÜI „ninó” jellegű	Hál.fesz.hiány (piros)	
2	Váltóállítás	vált	1 kHz-es hang 1 Hz szaggatással	Szaggatott
		nem vált	1 kHz-es hang 1 sec-ig	Folyamatos
3	Szigetelés leromlás jelzés	Folyamatos 2,5 kHz-es hang		
4	Ajtóvérsznyitók nyitva jelzés	Folyamatos 1 kHz-es hang	Vésznyitás (piros)	
5	Első leszálláskérés jelzése	1 kHz-es hang 1 sec-ig	Leszállásjelző (zöld)	

Ikarus 411T járműkezelés

Utastájékoztató rendszer

- Fok-Gyem kezelői felület és külső-belső utastájékoztató táblák
- Hangbemondás
- Jegykezelő-vezérlés

Kikapcsolt utastájékoztató rendszer esetén a jegykezelő készülékek nem működnek!

Ikarus 411T járműkezelés

Utastájékoztató rendszer

le és felszállás
veszélyeiről
tájékoztató szöveg

mozgássérült le
vagy felszállásáról
tájékoztató szöveg

következő megállóra léptetés

számbillentyűk

karakter törlés
menüválasztás

beírás
jóváhagyás

kijelző

járatszám beírása

léptetés le-fel

célállomás csere

Ikarus 411T járműkezelés

Utastájékoztató rendszer

- Járatszám és célállomás beírása:
  - „JÁRATSZÁM” gomb;
  - számbillentyűkön beírás, vagy odaléptetés a „le” és „fel” gombokkal;
  - „BEÍRÁS” gomb;
  - a felkínált célállomás kiválasztása (1 vagy 2).

Ikarus 411T járműkezelés

Utastájékoztató rendszer

- Pontos idő beállítása:
  - „TÖRLÉS” gomb
  - „3” gomb (Óra)
  - „SHIFT” gomb
  - dátum beírása
  - év, hónap, nap, a hét napja (1–7)
  - óra, perc
- Indítása a „BEÍRÁS” gombbal

Ikarus 411T járműkezelés

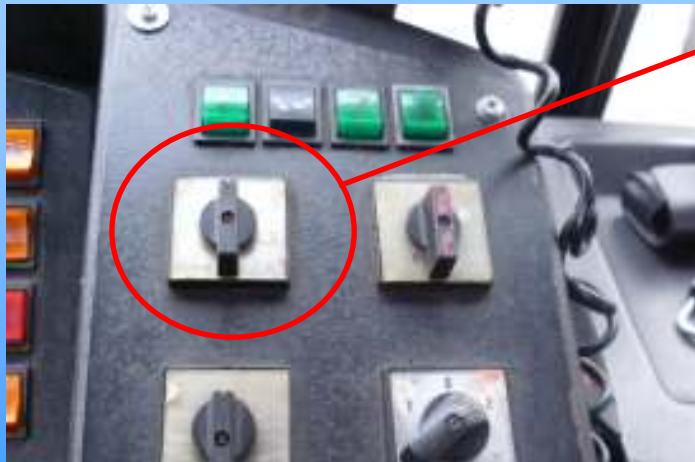
Utastájékoztató rendszer

- **Menet közbeni működés:**
  - ajtózárást követően automatikus megállóléptetés;
  - a belső táblákon a következő megálló neve és átszállási kapcsolatok;
  - hangbemondás (megálló neve és átszállási kapcsolatok);
  - ajtónyitáskor az aktuális megálló nevének bemondása;
  - kihagyott megálló esetén a „fel” vagy „MEGÁLLÓ” gombbal továbbléptetés.
- **A végállomáson a „CÉL” gombbal útirány-váltás (ha szükséges)**
  - a homlok-, és oldalsó iránytáblák váltása.

Ikarus 411T fűtés-szellőzés

Vezetőfülke

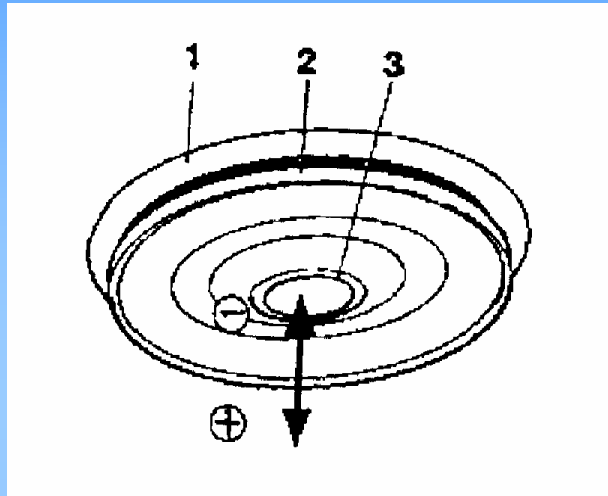

Vezetőfülke fűtés és páramentesítés

- Tetőszellőző (választható le-fel irány)
- Fűtő-szellőző készülék
  - 0: kikapcsolva
  - 1: szellőzés
  - 2, 3: fűtés két fokozatban
- Kiegészítő villamos fűtőtest (baloldalt és hátul)

Ikarus 411T fűtés-szellőzés

Utastér

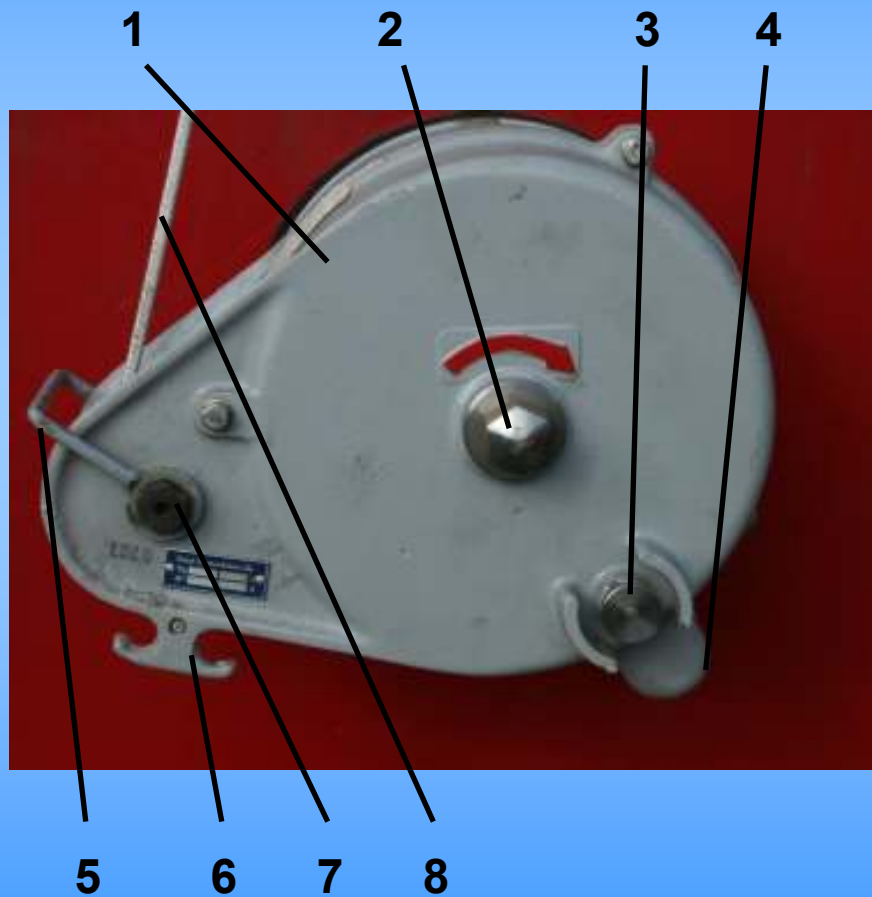
Utastér szellőzés és fűtés

- Elhúzzható ablakok
- Tetőablakok
- Tetőszellőzők (irányított légáramlás)
- Utastéri fűtőkészülékek (temperáló fűtés)

Ikarus 411T

Áramszedő lehúzódob

- 1 – Lehúzódob
- 2 – Felhúzó tengely
- 3 – Dob reteszelő csap
- 4 – Kötélfék szabályozó csavar
- 5 – Kötélvezető kengyel
- 6 – Kötélkiakasztó kampó
- 7 – Kötélterelő görgő tengelye
- 8 – Kötél

Ikarus 411T

Áramszedő és lehúzódob kezelése

- **Áramszedő felengedése**
  - egyenletes sebességgel
  - ütésmentesen
  - a lehúzó kötelet a vezetővillák közé kell tenni
- **Áramszedő lehúzása**
  - rögzítőfékkel befékezett jármű
  - kikapcsolt főkapcsoló
  - védőkesztyű!

Áramszedő kiugrás esetén a lehúzódob:

- az áramszedőt biztonságos magasságra lehúzza a munkavezeték alá
- a dob befékezésével lehúzott helyzetében megtartja

Áramszedő kiugrás után:

- az áramszedőt lehúzókötelét a kötélkiakasztó kampóba beakasztani
- dob reteszeltét átfordítani
- a lehúzó spirálrugót a kezelőkulccsal felhúzni (kb. 2,5 fordulat)
- dob reteszeltét visszafordítani

Ikarus 411T

**Járműismeret
Vége**

Köszönöm a figyelmet!

Balesetmentes közlekedést!